

КАФЕДРА

УДК 378.093.5:94(477.53)(091)ПНПУ імені В. Г. Короленка
<http://doi.org/10.5281/zenodo.2535732>
orcid.org/0000-0001-7634-1168
orcid.org/0000-0002-0799-1789

Петро Кравченко, Ярослав Блоха

КРАВЧЕНКО Петро Анатолійович – доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка. Сфера наукових інтересів – соціальна філософія та філософія історії, проблеми сучасної політичної культури.

БЛОХА Ярослав Євгенійович – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії, в.о. декана історичного факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Сфера наукових інтересів – соціальна філософія та філософія історії, історія української філософії.

ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ НА ЗЛАМІ СТОЛІТЬ (ДО 100-РІЧЧЯ З ДНЯ ЗАСНУВАННЯ)

У статті висвітлені основні віхи історії історичного факультету Полтавського національного (державного) педагогічного університету (інституту) імені В. Г. Короленка.

Розкрито усталені форми наукової роботи як-то участь у Всеукраїнських олімпіадах та конкурсах-захистах студентських наукових робіт з історії, географії, правознавства, філософії та релігієзнавства, а також проведення традиційних студентських конференцій.

Охарактеризовано засоби естетичного виховання студентів як-то їхня участь у колективах художньої самодіяльності: університетських – народному хорі «Калина», факультетських – пісенно-фольклорному гурті «Чебрець», пісенно-фольклорному гурті «Черемшина», вокальному ансамблі «Тисяча років музики», історичному драматичному театрі «Фабула», командах КВК та інтелектуальної гри «Брейн-ринг».

Проаналізовано процес становлення студентського самоврядування, яке було і залишається частиною життя факультету.

Встановлено, що наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття історичний став одним з провідних в університеті за своїм кадро-

вим професорсько-викладацьким складом, новаторськими формами забезпечення навчально-виховного процесу.

Ключові слова: факультет, кафедра, університет, наукова школа, дисертація, монографія, посібник, конференція.

Історія історичного факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка тісно пов'язана із заснуванням Учительського інституту та Історико-філологічного факультету Українського університету.

Учительський інститут з трирічним терміном навчання розпочав свою діяльність 1 липня 1914 року. Приміщення інституту знаходилось по вулиці Фабрикантській (нині Балакіна), 10. В учительських інститутах здебільшого вивчалися ті предмети, які згодом майбутні вчителі мали навчати своїх учнів у початковій школі.

Восени 1917 року діячі Полтавської губернської земської управи і Полтавської спілки споживчих товариств звернулися до керівництва Харківського університету з проханням допомоги у заснуванні в Полтаві спочатку історико-філологічного, а потім юридичного й медичного факультетів Українського університету [2].

Відкриття Історико-філологічного факультету відбулося 6 жовтня 1918 року в міському театрі у присутності представників офіційних органів влади й установ та громадських інституцій Полтави, студентів і викладачів. На урочистостях з привітанням від гетьмана П. П. Скоропадського виступив комісар освіти на Полтавщині В. Н. Андрієвський. Статут Історико-філологічного факультету затвердило 29 жовтня 1918 року Міністерство народної освіти гетьманського уряду [4, с. 95].

Однак діяльність заснованого в умовах Української революції Історико-філологічного факультету в Полтаві не влаштовувала більшовицьке керівництво. У зв'язку з цим 6 жовтня 1920 року Головний комітет професійно-технічної та спеціально-наукової освіти УСРР (Укрголовпрофосвіта) прийняв постанову, якою передбачалося злиття Полтавського педагогічного інституту й Історико-філологічного факультету в єдиний навчальний заклад. Тому в листі від 8 жовтня 1920 року до Полтавської губнаросвіти Наркомос визнав можливість існування окремого Історико-філологічного факультету в Полтаві лише до наступної реорганізації інституту.

22 квітня 1921 року Історико-філологічний факультет у Полтаві остаточно об'єднали з педінститутом. Реорганізований таким чином навчальний заклад став іменуватися Полтавським вищим інститутом народної освіти (ІНО). Він складався з двох відділів – словесно-історичного (з факультетами соціально-історичним і літературно-мистецьким) та природничо-математичного.

1930 року Полтавський ІНО реорганізовано в Інститут соціально-виховання (ІСВ) з двома факультетами – дошкільним і шкільним. Шкільний факультет мав серед інших історико-філологічне відділення. Термін навчання в ІСВ – три роки – встановлювався за рахунок скорочення годин на вивчення теоретичних курсів. Це, звичайно, негативно вплинуло на якість підготовки вчителів [4, с.95-96].

У серпні 1933 року відбувається нова реорганізація – Полтавський інститут соціального виховання перетворюється на педагогічний інститут з чотирирічним терміном навчання. Вищу педагогічну освіту студенти отримували на чотирьох факультетах, серед них – історичний і філологічний.

У 1935 році в Україні проводилася реорганізація й укрупнення факультетів педагогічних інститутів. У зв'язку з цим студенти історичного факультету були переведені на навчання до Харкова, а до Полтави прибули студенти-філологи з Кременчуцького, Лубенського і Сумського педінститутів, у яких філологічні факультети закривалися.

Припинення підготовки вчителів історії в Полтавському педінституті негативно позначилось на стані освіти в області. У другій половині 1930-их років відчувався дефіцит учителів історії, особливо в сільських школах. Для того, щоб якось вирішити цю кадрову проблему обласний відділ народної освіти навіть відкрив однорічні курси вчителів-істориків, на яких проходили відповідну перепідготовку інші педагоги-предметники. Навесні 1941 року Наркомат освіти УРСР на прохання місцевої влади дав дозвіл знову відкрити історичний факультет в Полтавському педінституті, але цьому перешкодила війна [4, с.96].

У період дворічної німецько-фашистської окупації Полтави інститут не працював. Частина його матеріальних цінностей вивезено до Тюмені. У серпні-вересні 1946 році в педінституті здійснено перший післявоєнний набір студентів на знову відкритий історичний факультет – 32 особи на стаціонар і 27 – на заочний відділ. Деканами історичного факультету в той час були старші викладачі М. І. Малич, (1946-1948), С. П. Бабенко (1948-1949), П. Д. Мудраченко (1949-1950), П. І. Годенко (1950-1951).

У 1951 році історичний факультет об'єднали з філологічним (деканом до 1959 року працював доцент І. Т. Чирко). Історико-філологічний факультет мав три відділи: історії, української мови і літератури, російської мови та літератури. З середини 1950-их – до кінця 1960-их років підготовка фахівців на факультеті здійснювались за спеціальностями – «українська мова, література та історія», «російська мова, література та історія», «російська мова, література, музика і співи», але вже з середини 1960-их років набір студентів знову проводиться за моно спеціальностями.

У 1966 році на базі історико-філологічного факультету утворено два факультети – історичний та філологічний. Відтоді деканами історичного факультету працювали професор П. М. Денисовець (1966-1971), доценти М. К. Бойко (1971-1974), П. М. Тригуб (1974-1976), С. В. Ніколенко (1976-1977), Я. А. Побіленський (1977-1978), С. М. Кадетов (1978-1982), В. О. Пащенко (1982-1983), В. Г. Колбін (1984), А. П. Шибітченко (1984-1989), П. А. Кравченко (1989-1997), Б. В. Год (1997-2002), П.А. Кравченко (2002-2018).

На початку ХХІ століття історичний факультет став одним з провідних в університеті за своїм кадровим професорсько-викладацьким складом, новаторськими формами забезпечення навчально-виховного процесу. З 2002 року деканом історичного факультету є доктор філософських наук, професор, Заслужений працівник освіти України, академік Української Академії політичних наук Петро Анатолійович Кравченко [6].

Станом на 1 червня 2018 року на історичному факультеті навчалося 419 студентів і магістрантів, із них на денному відділенні – 333, на заочному відділі – 86.

<i>Шифр і назва</i>	Перший рівень (бакалаврський)	Другий рівень (магістерський)	Разом
014.03 Середня освіта (історія)	89	28	117
014.07 Середня освіта (географія)	40	26	66
6.020302 Історія	81	–	81
6.040104 Географія	53	–	53
031 Релігієзнавство	–	6	6
032 Історія та археологія	18	9	27
033 Філософія	–	13	13
103 Науки про Землю	6	16	22
106 Географія	–	14	14
242 Туризм	20	–	20
Разом	307	112	419

На факультеті функціонує аспірантура з таких спеціальностей:

032 Історія та археологія (наукові керівники – д. і. н., професори Сітарчук Р.А., Киридон П.В., Волошин Ю.В., Бабенко Л.Л., к. і. н., доц. Вільховий Ю.В.); 033 Філософія (наукові керівники – д. філос. н., проф. Кравченко П.А., к. філос. н., доценти Я.Є. Блоха, Л.А. Усанова); 011 Освітні, педагогічні науки (наукові керівники – д. пед. н., проф. Год Б.В. і професор кафедри Цебрій І.В.). Станом на 1 вересня 2018 року третій освітньо-науковий рівень вищої освіти (доктор філософії) здобувають 23 особи [4, с.96-97].

Діє й докторантура зі спеціальностей 032 Історія та археологія, та 011 Освітні, педагогічні науки (із загальної педагогіки та історії педагогіки). Станом на 1 липня 2018 року 6 осіб працюють над докторськими дисертаціями.

У сучасних умовах, коли в незалежній Україні взято курс на кардинальну перебудову загальноосвітньої школи, утворилися спеціалізовані гімназії, ліцеї, відроджується село, особлива потреба виникає у підготовці вчителів широкого профілю, які у гімназичних, ліцейних та малокомплектних сільських школах могли б на високому теоретичному і методичному рівні викладати не один, а кілька предметів і забезпечувати їх якісне засвоєння учнями. У зв'язку з цим в останні роки значно розширився перелік спеціальностей, за якими на факультеті здійснюється підготовка вчителів: «історія і географія», «історія і правознавство», «історія, людина і світ», «географія, краєзнавчо-туристична робота». У 2015-2017 роках були ліцензовані нові спеціальності – 242 Туризм (ОС бакалавр), 014.07 Середня освіта (Географія) (ОС магістр), 031 Релігієзнавство (ОС магістр), 033 Філософія (ОС магістр), 103 Науки про Землю (ОС магістр), 106 Географія (ОС магістр) [3, с.41-42].

У зв'язку із розширенням набору спеціальностей збільшилася на факультетах і кількість випускаючих кафедр, кожна з яких являє собою не лише об'єднання викладачів і дослідників з однієї чи кількох тісно пов'язаних між собою наукових дисциплін, але й педагогів, справжніх наставників студентської молоді.

Кожна із чотирьох кафедр – це колектив однодумців, сплав мудрості і досвіду викладачів старшого покоління та енергії й допитливості – молодшого.

Кафедра історії України. Кількість штатних працівників: 9, з них: докторів наук, професорів – 4; кандидатів наук, доцентів – 5.

Кафедра всесвітньої історії та методики викладання історії. Кількість штатних працівників: 9, з них: докторів наук, професорів – 2; кандидатів наук, доцентів – 6; викладачів без наукового ступеня – 1.

Кафедра географії та методики її навчання. Кількість штатних працівників: 6, з них: докторів наук, професорів – 1; кандидатів наук, доцентів – 5.

Кафедра філософії. Кількість штатних працівників: 6, з них докторів наук, професорів – 2; кандидатів наук, доцентів – 4.

Усього за сумісництвом на факультеті працює 5 осіб.

Освітній процес на факультеті забезпечують 96% викладачів зі науковими ступенями і вченими званнями.

Середній вік професорів, докторів наук складає 57 років; кандидатів наук, доцентів – 41 рік.

Середній стаж науково-викладацької роботи викладачів складає 36 років.

Навчальний процес здійснюється у 15 лекційних аудиторіях, 5 навчально-методичних кабінетах, 13 з яких є спеціалізованими аудиторіями і кабінетами з дисциплін фахового спрямування. Успішному навчанню студентів, магістрантів і аспірантів сприяє комплекс технічних засобів: комп'ютерний клас з персональними комп'ютерами, принтерами, сканерами, інтерактивними дошками, виходом в Інтернет.

Організацію навчально-виховного процесу на факультеті здійснює деканат. Там, окрім декана професора П. А. Кравченка, сумлінно працюють заступники декана з навчальної роботи доцент Я. Є. Блоха, з наукової роботи – доцент О. П. Лахно, з питань практик – доцент Т. В. Тронько, з виховної роботи – доцент Ю. В. Вільховий. Обов'язки диспетчера стаціонарного відділення виконує С. В. Полтавська, заочного відділення – Т. Г. Величко [3, с.42].

За роки свого існування історичний факультет Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка дав півтільки в життя тисячам учителів. Виш закінчили: учителі історії, Герої Радянського Союзу А. І. Дробаха і П. Ф. Клепач, Заслужені вчителі України В. М. Балюк, О. А. Білоусько, М. М. Кадука, М. Д. Плиска.

Історичний факультет – це сформовані наукові школи, які мають свої давні традиції і великі здобутки, їх випускниками були відомий спеціаліст у галузі військової історії М. П. Дерев'янка, доктори історичних наук Л. Л. Бабенко, М. К. Бойко, Ю. В. Волошин, Г. Т. Капустян, В. І. Козаченко, М. І. Некоз, О. О. Нестуля, І. Г. Передерій, І. М. Петренко, В. Л. Савельєв, Р. А. Сітачук, В. В. Стрілець, С. М. Тимченко, Б. І. Хорошун, М. А. Якименко, доктор географічних наук С. М. Шевчук, доктор юридичних наук Г. В. Лаврик. Кандидатами історичних, географічних, педагогічних, філософських, юридичних наук стали понад 300 вихованців факультету, чимало з них працюють у стінах рідного вишу.

На високих постах у навчальних закладах, науково-дослідних інститутах, державному апараті працюють випускники історичного факультету ПНПУ імені В. Г. Короленка різних років: доктор історичних наук, професор В. А. Войналович (Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України), доктор історичних наук, професор Л. М. Новохатько (міністр культури України у 2013-2014 роках), кандидат історичних наук, доцент О. Г. Бажан (Національний університет «Києво-Могилянська академія»), доктор історичних наук, професор О. О. Нестуля (Полтавський університет економіки і торгівлі), доктор наук із державного управління, доцент М. І. Лахижа (Регіональний центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги в Полтавській області), доктор історичних наук, професор Р.А. Сітарчук (перший проректор ПНПУ), доктор географічних наук, доцент С. М. Шевчук (депутат Полтавської обласної ради, голова комісії обласної ради з питань освіти, науки і культури, проректор з наукової роботи ПНПУ), доктор історичних наук, доцент І.Г. Передерій (Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка), кандидат історичних наук старший науковий співробітник О. Б. Супруненко (Полтавський краєзнавчий музей імені Василя Кричевського), Г. П. Білоус і Т. П. Пустовіт (Державний архів Полтавської області), доктор наук з державного управління, професор Т.В. Тертичка (Національна академія державного управління при Президентові України), Л. К. Шедрик (Музей-заповідник «Поле Полтавської битви»), Д. П. Кальний (Музей авіації і космонавтики), О. М. Корчукова (Полтавський художній музей (галерея мистецтв) імені Миколи Ярошенка), генерал-майори В. А. Богдан, О. Б. Христенко, полковники О. І. Богданов, М. І. Гузь, О. О. Єрмак, В. В. Нестека, О. Г. Шило [3, с.42-43].

Наукова робота студентів факультету

Наукова робота студентів – складова професійної підготовки, що передбачає навчання студентів методології і методики дослідження, а також систематичну участь у дослідницькій діяльності, озброєння технологіями і вміннями творчого підходу до дослідження певних наукових проблем.

Протягом усього періоду існування на факультеті не переривається багаторічна традиція участі студентів під керівництвом викладачів у науково-дослідній роботі. Фундамент цієї традиції заклали перший викладач історії і географії Полтавського учительського інституту М.М. Тарасов, а згодом – відомі професори-історики Д. І. Багалій, І. Ф. Рибаків, О. М. Васильєва, Н. Ю. Мірза-Авакянц тощо [1, с.79].

Протягом багатьох десятиліть науково-дослідна робота студентів здійснювалася в наукових гуртках при кафедрах. Але у 80-х роках в інституті основною ланкою науково-дослідної роботи студентів стало написання ними курсових та дипломних робіт. Усі студенти III-V курсів під керівництвом викладачів займаються пошуковою діяльністю у так званих проблемних групах по 6-10 чоловік.

Тематика наукових досліджень студентів охоплювала всі дисципліни, що викладалися на кафедрах, а також постійно пов'язувалася з історичним та географічним краєзнавством. Студенти працювали переважно над дослідженням синтетичного характеру, але немало з них обирали і теми аналітичного напрямку. Десятки студентів, які досліджували теми з історії міст і сіл чи якихось значних подій з історії Полтавщини, опрацьовували не лише опубліковані джерела книгозбірень, а й збирали матеріали в архівах та музеях міста й області.

Студенти історичного факультету брали участь у наукових конференціях, публікували результати своїх наукових досліджень у наукових збірниках та в періодичній пресі. Так, лише в 1992 році, як засвідчує інститутський науковий збірник «Макаренківські читання» (м. Полтава, 1993), надруковано повідомлення таких студентів історичного факультету, як В. Яновський, І. Кундій, А. Гологуз, С. Борківець, В. Клушович та Ю. Шаповал. Щороку на чотирьох кафедрах історичного факультету студенти публікували по 7-10 наукових праць [5].

Нині дослідницька робота студентів концентрується навколо проблемних наукових груп. При п'яти кафедрах їх налічується 23 з кількістю учасників 297. Кожна кафедра є осередком наукової роботи студентів і забезпечує реалізацію пошукових інтересів науковців-початківців.

Апробацію результати досліджень молодих науковців проходять під час виступів на конференціях, метою яких є залучення студентів до науково-практичної діяльності, стимулювання й підтримка наукової діяльності молоді. Серед конференцій, проведення яких стало традицією для факультету – студентська наукова конференція історичного факультету, Всеукраїнська студентська науково-практична конференція «Правозахисний рух: історія та сучасність», Полтавські студентські наукові читання із всесвітньої історії [5].

Так, 26 квітня 1998 року 14 студентів зробили повідомлення з актуальних проблем історії краю на Першій науковій студентській конференції історичного факультету, присвяченій 825-річчю міста Полтави. Відтоді на факультеті було проведено 21 така конференція, у матеріалах яких щороку публікують результати своїх наукових досліджень понад 50 молодих науковців.

Хороший почин на факультеті зробила кафедра правознавства, яка організувала проведення в 2008-2017 рр. щорічної Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Правозахисний рух: історія та сучасність». До збірників матеріалів конференцій увійшли публікації, які відображають погляд студентства на проблемні питання історії правозахисного руху та реалій сучасності щодо реалізації прав і свобод людини та громадянина в Україні.

Значним здобутком в галузі організації студентської науково-дослідницької роботи стало проведення у березні 2014 року, до 100-ліття Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка кафедрою всесвітньої історії та методики викладання історії Перших Полтавських студентських наукових читань із всесвітньої історії за участю студентів і магістрантів ПНПУ імені В. Г. Короленка, Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка та Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Усього в роботі цього форуму взяли участь 55 осіб [5].

Студенти і магістранти історичного факультету також гідно представляють Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка на Всеукраїнських конкурсах і олімпіадах. Так, у 1992 р. студент В. Клусович на республіканській олімпіаді з історії у Київському педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова посів II місце. Там же на олімпіаді в 1996 р. студенти В. Дудка і Л. Подошвелева отримали відповідно дипломи I та II ступеня.

На високому організаційному і науковому рівні пройшла олімпіада на історичному факультеті у 1997 році. Її призерами в інституті стали студенти О. Гресь, О. Коваленко, Ю. Рожко і О. Яценко, а студенти О. Коваленко, Ю. Рожко та О. Яценко на Всеукраїнській олімпіаді з історії у Волинському університеті (м. Луцьк) посіли II загальнокомандне місце.

У 1998 році студент I курсу Д. Каплін посів I місце на VI Всеукраїнській студентській олімпіаді з історії України. На Міжнародній студентській науковій конференції «Історія очима молодих дослідників» була високо оцінена доповідь студентки II курсу Т. Нагорної. У 2000 році студенти IV курсу О. Лахно та V курсу Р. Марченко взяли участь у II турі Всеукраїнської студентської олімпіади з історії та методики її викладання (м. Луганськ, квітень 2000 р.). Серед 66 учасників О. Лахно посів 6 місце, а Р. Марченко – 7 місце. Успіхи цих молодих дослідників були відзначені в «Українському історичному журналі» (2000. – №4. – С. 158). 6 місце завоювала студентка М. Богданова на Всеукраїнській студентській олімпіаді з географії та методики її викладання (м. Луцьк, квітень 2000 р.) [5].

На Міжнародній студентській науковій конференції «Велика Вітчизняна війна очима молодих дослідників» (м. Донецьк, жовтень 2000 р.) за найкращу доповідь на тему «Діяльність партизанського загону ім. С. Будьонного на Полтавщині» була відзначена Т. Нагорна. Її стаття «Роль інформаційних процесів у спробі класифікації основних джерел з проблеми походження козацтва» була опублікована у «Віснику Дніпропетровського університету».

У 2001 році студент V курсу О.П. Лахно посів на Всеукраїнській студентській олімпіаді з історії в місті Луганську II місце, а студентка IV курсу Л. В. Кнюпа – 7 місце. На Міжнародній студентській конференції з історії народної освіти (м. Київ) студентка V курсу Н.М. Онищенко зайняла II місце. Студентка III курсу Т.В. Нагорна на Міжнародній студентській науковій конференції «Україна в системі міжнародних відносин очима молодих дослідників», що проходила у місті м. Донецьку 19-20 жовтня, отримала диплом переможця у своїй науковій секції. Її стаття була опублікована у ВАКівському виданні «Історичні та політичні дослідження» [5].

У квітні 2002 року в місті Луцьку на Всеукраїнській олімпіаді зі спеціальності «Географія» команда історичного факультету посіла III командне місце, а студентка О. Сороколат виборола II місце. Студентка V курсу Л. Кнюпа на Всеукраїнській олімпіаді з історії у Кам'янець-Подільську зайняла III місце. На II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади з навчальної дисципліни «Конституційне право» (травень 2002 року) команда історичного факультету серед 130 команд юридичних факультетів зайняла III місце.

У березні 2003 року команда історичного факультету на II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади з навчальної дисципліни «Конституційне право» посіла I командне місце, в тому числі студент О. Потапов здобув I особисте місце, О. Кульчій – II, Є. Федоренко – III місце.

У 2004 році студент V курсу І.О. Сердюк на Всеукраїнській олімпіаді з навчальної дисципліни «Методика викладання історії» (м. Переяслав-Хмельницький, квітень 2004 року) виборов 4 місце. Почесними грамотами оргкомітету Всеукраїнської студентської олімпіади з географії (м. Чернівці, квітень 2004 року) були нагороджені студентка V курсу О.С. Швець та студент IV курсу С. М. Шевчук.

У 2005 році студент II курсу Я. Є. Блоха завоював першість у Всеукраїнському етапі Міжнародного конкурсу з української мови і був нагороджений премією Освітньої фундації Петра Яцика (місто Торонто, Канада), а також заохочувальний диплом Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних і гуманітарних наук у галузі «Педагогічні науки». На Всеукраїнському конкурсі сту-

дентських наукових робіт «Роль профспілок у становленні та розвитку соціальної держави в Україні: погляд молоді» (м. Київ, 21-24 березня 2005 року) диплом I ступеня виборов студент V курсу О. О. Штепа. На Всеукраїнській олімпіаді з географії (22-23 березня 2005 року, м. Чернівці) студент V курсу історичного факультету С. М. Шевчук посів 5 місце [5].

У 2006 році студент III курсу О. Лук'яненко став переможцем Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних і гуманітарних наук з напрямку «Політичні науки». Він же нагороджений дипломом за I місце у номінації «наукове дослідження» Всеукраїнського молодіжного конкурсу «Новітній інтелект України».

Студент IV курсу Я. Блоха та студентка III курсу І. Кругляк стали лауреатами VII Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика. Я. Є. Блоха був нагороджений грамотою Полтавської обласної ради за активну участь в організації місцевого самоврядування та з нагоди Дня студента [5].

У 2007 році студент IV курсу Я. Блоха зайняв III місце на Всеукраїнській олімпіаді зі спеціальності «Філософія. Релігієзнавство», яка проходила у Національному університеті «Острозька академія». У номінації «Політичні науки» у II турі олімпіади студент IV курсу В. Нагорний отримав спеціальний диплом. Робота студентів IV курсу Я. Є. Блохи та М. С. Ізюмова «Забезпечення законності і правопорядку в територіальній громаді міста Полтави» була відзначена дипломом III ступеня в конкурсі студентських наукових робіт «Від студентського самоврядування – до самоврядування громад», заснованому Полтавською обласною радою [5].

У 2008 році на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з історії імені Ковальських студент-випускник В. Нагорний за ґрунтовне дослідження в галузі історії України «Юридична природа українсько-московського договору 1654 року: до історіографії проблеми» став переможцем конкурсу, отримав диплом I ступеня і грошову премію. Диплом I ступеня на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з історії отримав студент V курсу Я. Блоха за дослідження «Соціальна політика гетьмана І.С.Мазепи в 1707-1708 роках у працях істориків україномовної зарубіжної діаспори». Його ж робота «Голодомор 1932-1933. Пам'ять народу» посіла перше місце на Всеукраїнському просвітницько-патріотичному конкурсі «Вчинених дій щодо вшанування пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 років» [5].

Наукова робота «Проблема підвищення законності і правопорядку в територіальній громаді міста Полтави» студентів V курсу Я. Є. Блохи та М. С. Ізюмова була відзначена дипломом II ступеня на Всеукраїнсько-

му конкурсі студентських наукових робіт з юридичних наук (3-4 червня, м. Харків). Я. Блоха також зайняв перше місце на обласному турі VIII Міжнародного конкурсу з української мови імені П. Яцика [5].

На творчому турі Всеукраїнської студентської олімпіади з педагогіки у травні 2008 року студентка IV курсу Н. П'ятаха здобула диплом за зайняте третє місце. Наукова робота студентки V курсу І. Кругряк «Актуальні проблеми вивчення Голодомору 1932-1933 років на Полтавщині» отримала перше місце на обласному конкурсі студентських і учнівських робіт з даної проблематики, яку в жовтні 2008 року проводило Управління освіти та науки Полтавської облдержадміністрації [5].

У 2009 році на II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади зі спеціальності «Філософія, Релігієзнавство», яка відбулася 24-26 березня 2009 року в м. Донецьку, команда історичного факультету посіла I командне місце серед 25 вузів, а студент III курсу І. Загребельний – II індивідуальне місце. Магістрантка С. Шульга отримала диплом I ступеня на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з історії (м. Херсон, квітень 2009 року) за дослідження «Полтавське губернське земство як прогресивний чинник соціально-економічного розвитку Полтавщини».

Робота І. С. Кругряк «Динаміка рівня політичної активності студентської молоді регіону у 2004-2009 рр.» посіла III місце на щорічному конкурсі студентських наукових робіт під егідою Полтавської обласної ради «Від студентського самоврядування – до самоврядування громад» [5].

У 2010 році студентка IV курсу В. Морівець отримала диплом I ступеня як переможець у Міжнародному молодіжному конкурсі наукових робіт, який проводився Всеукраїнським благодійним фондом «Україна – Свята Родина» за працю «Полтавська битва і геополітичний вимір сьогодення». Вона ж завоювала заохочувальний диплом на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт у місті Херсоні за оригінальність наукового дослідження «Полівасалітетність як засадничий принцип дипломатії Пилипа Орлика».

Грамотою була нагороджена студентка V курсу К. Шабалтій за кращий результат у теоретичному турі Всеукраїнської студентської олімпіади з географії серед педагогічних університетів, що проходила в м. Переяслав-Хмельницький.

Диплом отримав магістрант І. Перенесієнко за перемогу в номінації «Знавець джерелознавства та історіографії» на другому турі олімпіади з історії, що проходила у місті Харкові. Студентка IV курсу Г. Верменич була нагороджена грамотою за перемогу в II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади з культурології в номінації «Знавець історії культури» (м. Вінниця) [5].

У 2011 році студентка V курсу Ю. Безсмертна отримала диплом II ступеня на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт у напрямі «Історія» за дослідження «Українські жінки в опозиційному русі 60-х – 80-х років XX століття». Дипломом III ступеня на цьому ж конкурсі було нагороджено студента V курсу Б. Підгорного за роботу «Концентраційні табори у роки Другої світової війни як засіб політики етногеноциду Третього Рейху». Дипломом III ступеня також відзначено у напрямі «Географічні науки» магістрантка М. Титенко.

Дипломів на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з природничих, технічних та гуманітарних наук у різних номінаціях також удостоїлися студенти О. Сулима, А. Скоряк, магістрантка Т. Лимар. А однією з переможниць на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт на здобуття премії імені Ковальських у галузі українознавства стала студентка V курсу М. Бондаренко. Студентка К. Пивоварська стала переможцем щорічного літературного конкурсу на здобуття премії ім. М.В. Гоголя (старша вікова група) [5].

У 2012 році студент IV курсу Д. Жмайло став переможцем II туру Всеукраїнської олімпіади з історичних дисциплін у м. Харкові (2-3 квітня 2012 р.) у номінації «Кращий знавець методики викладання історії». Студент II курсу М. Шевчук одержав диплом II ступеня на II турі Всеукраїнської олімпіади «Безпека життєдіяльності» (м. Суми, 26-29 березня 2012 р.). Студентка V курсу Т. Лимар посіла III місце на II турі Всеукраїнської олімпіади з спеціальності «Географія» (м. Київ, 10-13 квітня 2012 р.).

Студентка V курсу М. Максименко отримала диплом за III місце у Міжнародному конкурсі з українознавства для студентів та молодих учених (м. Київ). Тема її роботи «Творча спадщина Василя Верховинця як педагога, етнографа, музикознавця в галузі українознавства».

Студент IV курсу М. Хорольський на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з історії імені Ковальських отримав диплом I ступеня. Тема роботи: «Конфлікти та злочини в українському ранньомодерному містечку (за матеріалами лохвицької ратушної книги 1652-1687 років)».

Наукова робота студенток V курсу А. О. Сень та О. С. Сулими «Археологія симулякрів» відзначена дипломом II ступеня на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з природничих, технічних і гуманітарних наук з напрямку «Філософські науки» [5].

У 2013 році на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт імені Ковальських студентка II курсу М. Семко отримала диплом III ступеня за роботу «Внесок Василя Григоровича Кричевського у збереження етнографічної спадщини Полтавського краю». Такий же

диплом отримала студентка III курсу О. Мусієнко за роботу «Жінка в судових справах Гетьманщини (за матеріалами «Актів Полтавського городского уряду»).

Студенти III курсу Р. Басенко і М. Коваленко отримали диплом на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з охорони і збереження водних ресурсів «До чистих джерел» за дослідження: «Запобігання виникненню екологічної проблеми струмка: теоретичні шукання та практична реалізація (на прикладі струмка у селі Горбанівка, Полтавський район)» та були нагороджені грамотою Міністерства екології України.

У 2013 році наукова робота аспіранта Т. С. Литвина «Голодомор 1932-1933 рр. на Глобинщині та Решетилівщині» була відзначена дипломом I ступеня у групі аспірантські наукові роботи в Конкурсі наукових аспірантських і студентських робіт з тематики Голодомору з нагоди 80 роковин (науковий керівник – ас. Блоха Я.Є.) [4].

У 2014 році студент IV курсу Р. Басенко здобув диплом II ступеня як переможець конкурсу студентських наукових робіт на здобуття премії імені Ковальських у галузі українознавства (м. Харків). Студент IV курсу М. Шевчук був нагороджений дипломами III ступеня за перемогу у Всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт у галузях «Машинознавство» та «Охорона праці».

Студенти Р. Басенко та М. Коваленко взяли участь у II етапі Всеукраїнської олімпіади з історії України (м. Кривий Ріг), а магістрант А. Прокопенко та студентка В. Білецька були учасниками II етапу Всеукраїнської олімпіади зі спеціальності «Історія» (м. Ніжин) [5].

У 2015 році студент V курсу Р. Басенко здобув диплом I ступеня на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт зі спеціальності «Історичні науки», відділення «Всесвітня історія» (м. Переяслав-Хмельницький, березень 2015 р. науковий керівник – проф. Год Б.В.); студентка I курсу А. Шаповал здобула диплом II ступеня на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт імені Ковальських з українознавства, секція «Етнологія» (м. Харків, квітень 2015 р., науковий керівник – доц. Шаповал Л.І.); студентка V курсу К. Тринчук отримала диплом III ступеня на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт імені Ковальських з українознавства, секція «Історія» (м. Харків, квітень 2015 р., науковий керівник – доц. Сердюк І.О.).

Студенти та магістранти А. Рябокінь, М. Пелих, М. Семко, А. Олєфіренко, Т. Татаріна, А. Гобозашвілі взяли участь у роботі полтавської дослідницької групи із запису спогадів учасників Революції гідності (науковий координатор – проф. Волошин Ю.В.) у рамках проекту

«Майдан: усна історія», започаткованого Українським інститутом національної пам'яті (м. Київ).

Магістранти М. Коваленко, О. Ващенко, М. Пелих вибороли 5 командне місце серед 42 команд на Всеукраїнському студентському турнірі з історії.

Студент V курсу В. Демочко здобув перемогу в конкурсі студентських наукових робіт «Від студентського самоврядування – до самоврядування громад» (науковий керівник – доц. Блоха Я.С.), а студентки IV курсу А. Страшко та Н. Удовиченко отримали другу премію у цьому ж конкурсі [3, с.50].

У 2016 році студенти Г. Супрун, Ж. Авраменко та В. Захаров вибороли призові місця (друге та третє відповідно) у II турі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт у галузі «Філософські науки». А студент В. Глухота виборов III місце у II турі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт у галузі «Туризм».

У 2017 році магістрантка А. Подгорна здобула диплом III ступеня на XVII конкурсі студентських наукових робіт на здобуття премії імені Ковальських у галузі українознавства (науковий керівник – проф. Волошин Ю.В.). Студент II курсу Є. Бондарчук виборов IV місце та особисту відзнаку голови журі проф. Патриляка І.К. на Всеукраїнському науковому конкурсі «Український визвольний рух 1920-1950-х років» за дослідження на тему «Жіночі волинки» як форма опору колективізації та Голодомору 1932-1933 років» (науковий керівник – проф. Бабенко Л.Л.).

Студент IV курсу Д. Лобода здобув річну стипендію Фонду Віктор Пінчука за конкурсну роботу на тему «Ренесансні мислителі XIV-XVI століть про необхідність виховання правителя» (науковий керівник – проф. Год Б.В.). Даний студент був визнаний кращим студентом-науковцем Полтавщини 2017 року в рамках обласного молодіжного проєкту «Наша єдина студентська родина» [3, с.50-51].

У 2018 році студент III курсу М. Погрібняк виборов III місце на II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади з географії; студентка III курсу В. Шабельник виборола диплом III ступеня у II етапі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт зі спеціальності «Історія та археологія»; студентка III курсу Ю. Остапенко стала лауреатом диплому III ступеня у II турі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт зі спеціальності «Географія»; студент I курсу Д. Хмелевський здобув диплом III ступеня у II турі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт за спеціальністю «Науки про Землю (гідрометеорологія)»; магістрант Д. Лобода – лауреат диплому III ступеня II етапу Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з галузі «Цивільна безпека» (спеціалізація «Охорона праці»).

Магістранти спеціальності 033 Філософія О. Дудник, Т. Кісельова посіли II місце серед 25 команд вищих навчальних закладів III-IV рівня акредитації на II Всеукраїнському студентському турнірі з філософії.

Наукова та громадська робота студентів факультету відзначена також і місцевою владою. Так, студенти Я. Блоха (2008), І. Кругльак (2009), О. Свиридюк (2011) стали лауреатами щорічної міської премії імені В. Г. Короленка у номінації для студентської та творчої молоді «За активну участь у громадському та культурному житті міста» [3, с.51].

На факультеті традиційно діє чітка система залучення здібної молоді до активної творчої роботи ще починаючи з учнівської партії. Професори Л.Л. Бабенко, Л.М. Булава, Ю.В. Волошин, Б.В. Год, доценти Ю.В. Вільховий, Л.П. Вішнікіна, О.П. Лахно, К.Б. Пивоварська, О.А. Федій, Л.І. Шаповал, старший викладач Б.М. Бездідько та інші ведуть активну роботу в системі Малої академії наук, у міських, районних і обласних навчально-дослідницьких центрах учнівської молоді. Вони ж очолюють секції історії України, історичного краєзнавства, етнографії, всесвітньої історії, географії, правознавства під час проведення міського та обласного етапів конкурсу МАН, предметних учнівських олімпіад. Чимало викладачів безпосередньо є науковими керівниками і консультантами під час написання учнівських робіт на конкурси і олімпіади з історії, географії, етнографії, краєзнавства. Переможці цих конкурсів та олімпіад, як правило, вступають на історичний факультет Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, де їм створюються належні умови для подальшого розвитку своїх творчих здібностей.

Виховна робота на факультеті

Історичний факультет здавна славиться своїми традиціями. На рубежі тисячоліть на факультеті сформувалася стала структура художньої самодіяльності. Центральним органом, який розробляє, спрямовує й коригує всі творчі заходи студентів, є художня рада факультету, до якої входять культорг факультету, студентський декан, культорги академічних груп, керівники творчих самодіяльних колективів. Очолює цю раду заступник декана з виховної роботи, доцент кафедри всесвітньої історії та методики викладання історії Ю. В. Вільховий, який підконтрольний декану і підзвітний вченій раді факультету.

Завдяки зусиллям художньої ради на історичному факультеті проводяться концерти художньої самодіяльності, творчі конкурси, звіти. Особливої уваги заслуговує робота факультетських культоргів, які мають великий вплив на організацію виховного процесу. Як правило,

це талановиті, творчі та ерудовані студенти. Упродовж останніх років культурними факультету були: В. Булик, Т. Татаріна, М. Погрібняк. Нині культургом історичного факультету є студентка II курсу Н. Шапова [3, с.52].

Гарною традицією факультету стало проведення концертів художньої самодіяльності: «Знайомтесь – I курс» (у вересні), до «Дня вчителя» (у жовтні), до «Дня студента» (у листопаді), «Новорічний дарунок» (у грудні), «Педагогічний екватор» (у лютому), до «Міжнародного жіночого Дня 8 березня» (у березні), «За 100 днів до наказу» (у квітні), «Зірки істфаку» (у квітні).

Станом на 1 червня 2018 р. студенти об'єднані у 36 академічних груп. Усі куратори працюють згідно з планами виховної роботи, регулярно звітують про свою діяльність на засіданнях ради факультету, кафедр. Особливо варто відзначити досвідчених вихователів студентства професорів Ю.В. Волошина та І.В. Цебрій, доцентів Я.Є. Блоху, Н. В. Бесєдіну, Ю.В. Вільхового, Л.П. Вішнікіну, Н.В. Год, Н.І. Головіну, О.А. Гуру, І. І. Діптан, Т. В. Жалій, О.П. Лахна, О. М. Машенко, К.Б. Пивоварську, Т. В. Тронько, Л. А. Усанову, О.А. Федія, Л.І. Шаповал, С.М. Шевчука, А.А. Шуканову, Т.С. Япринець. Спільно з художньою радою куратори академічних груп здійснюють патріотичне, естетичне, фізичне та правове виховання студентів, ініціюють їхню участь у різноманітних громадських і культурних заходах ПНПУ та міста Полтави [3, с.52].

З перших днів навчання студенти залучаються до факультетських та університетських колективів художньої самодіяльності. Так, у фольклорно-пісенному гурті «Чебрець» понад 50% – першокурсники і другокурсники. Усього в колективах художньої самодіяльності постійно беруть участь понад 60 осіб, епізодично – значно більше.

Активним і дієвим засобом естетичного виховання студентів є їхня участь у колективах художньої самодіяльності. Зокрема, університетських – народному хорі «Калина», факультетських – пісенно-фольклорному гурті «Чебрець», пісенно-фольклорному гурті «Черемшина», вокальному ансамблі «Тисяча років музики», історичному драматичному театрі «Фабула». Два факультетських колективи – «Чебрець» (художній керівник – Л. Співак) і «Тисяча років музики» (художній керівник – І.Цебрій) мають високе звання «народних». Упродовж 1997-2003 років існував камерний симфонічний оркестр (керівник – О.Абрамов) [5].

Лише за останні роки можна виділити студентів, які склали потужне творче ядро, мали великий художній потенціал. Серед них варто виокремити А. Костенка, В. Сушка, М. Замулу, М. Лихмана, І. Виноградова, О. Марченка, Д. Юрченка, І. Калюжного, І. Фастова,

В. Литвин, І. Холодінову, Н. Коршак, В. Замулу, А. Погорецьку, І. Лисенка, К. Тринчук, А. Яненко, М. Нестеренко, Л. Горошко, В. Хрептак, Б. Недяка, Д. Іванішина, С. Мошенка, Д. Азізбекяна, Т. Татаріну, М. Погрібняка, Ю. Остапенко [3, с.52].

Безпосередньо виховним процесом упродовж останніх років керували заступники декана з виховної роботи доценти Т.П. Демиденко та Ю.В. Вільховий. Значну допомогу у цьому процесі надають молоді викладачі факультету Я. Є. Блоха, О. А. Гура, Л. М. Швець, Т. О. Лахач.

Окрасою факультету є колективи художньої самодіяльності. Камерний вокальний ансамбль «Тисяча років музики» був створений у листопаді 1988 року за ініціативою декана історичного факультету А. П. Шебітченко. До його першого складу ввійшли студенти та викладачі факультету. Головним завданням діяльності колективу є естетичне виховання студентської молоді факультету, підготовка музично-історичних програм, спрямованих на формування художніх смаків, розуміння культурно-історичних епох і мистецьких стилів [5].

Камерний вокальний ансамбль «Тисяча років музики» був неодноразовим дипломантом і лауреатом міжнародних конкурсів духовної хорової музики, серед яких мав диплом V-го ступеня X-го Міжнародного конкурсу «Могутній Божа» (м. Могилев, Білорусь, 2002), диплом II-го ступеня III-го Міжнародного конкурсу «Catholicos music» (м. Київ, 2005). Ансамбль був дипломантом VIII-го, IX-го, X-го конкурсів православної духовної музики «Від Різдва до Різдва» у м. Дніпропетровську; 2005 року став лауреатом даного конкурсу. У травні 2007 року ансамбль отримав диплом III-го ступеня Міжнародного конкурсу «Наддніпрянські пасхальні піснеспіви», а соліст ансамблю Федір Губачов став здобувачем Гран-прі конкурсу у номінації «Кращий соліст». Він також був нагороджений дипломами й грамотами інших номінацій регіонального значення. У квітні 2007 року ансамблю було присвоєно звання «народного» колективу [5].

Упродовж 2008-2009 років ансамбль виступив з кількома новими концертними програмами, в числі яких – концертна постановка опери Джузеппе Верді «Аїда», виконання 4-ї Григоріанської меси, ювілейний концерт, присвячений 20-літтю колективу. За 30 років діяльності колективу головними його здобутками стали спільний виступ з уповноваженим послом Франції в Україні Доменіком Шассаром та концерт ансамблю в французькому посольстві (1996), а також виступи з провідними зарубіжними співаками – Кейт Годдарт (Метрополітен-опера, США, 1995), Оленою Губіною (Камерний оперний театр Бориса Покровського, Москва, 1998), Георгієм Вигодським (Новоєрусалимська опера, 2002).

Репертуар колективу відзначається різноманітністю жанрів. Значну його частину складають хорові й вокальні твори західноєвропейського Середньовіччя. Тому ансамбль і має таку назву – «Тисяча років музики». Окрім світської та духовної середньовічної музики, до репертуару колективу входять українські народні пісні, твори вітчизняної класики, оперні хори і класичний джаз.

У стінах університету і за його межами ансамбль має коло постійних шанувальників, систематично виступає з новими програмами. Упродовж 30 років постійної діяльності ансамбль дав місту близько 300 концертів, не враховуючи виїзних та конкурсно-фестивальних виступів. Пропагуючи твори світової класики, ансамбль веде велику просвітницьку діяльність по вихованню студентської молоді, має своє творче обличчя і мистецький стиль виконання.

У 2012 році ансамбль став лауреатом першого ступеня Міжнародного фестивалю-конкурсу «Життя-світло-любов» (Полтава-Мюнхен), у 2013 році – лауреатом фестивалю «Небесні перевесла» [5].

У 2016 році ансамбль став лауреатом I ступеня IV Відкритого Всеукраїнського конкурсу-фестивалю духовної музики «Небесне перевесло».

30 квітня 2017 р. відбувся звітний концерт ансамблю. Колектив презентував громаді твори українських і зарубіжних авторів різних епох. Музична гостина розпочалася Григоріанською месєю VII століття у виконанні Анни Бражник, Ольги В'язовської, Марини Лебединської та Надії Цебрій. Серед яскравих творів західного вокального мистецтва лунали «Ave, Maria» Джуліо Качіні, «Pieta, Signore» Алессандро Страделлі, «Хабанера» Жоржа Бізе (солістка – Марина Закаблук) та «Hallelujah» Леонарда Коена (солістка – Надія Цебрій). Одним із найскладніших і водночас звучних творів був «Молебень про мир» композитора Володимира Дашкевича (український текст Олександра Лук'яненка) [3, с.53].

Чоловічий пісенно-фольклорний гурт «Чебрець» було створено у вересні 1998 року за ініціативи декана історичного факультету доцента Б. В. Года. За задумом цей колектив мав об'єднувати викладачів та студентів, бути мобільною творчою одиницею, візитівкою історичного факультету. До першого складу колективу ввійшли викладачі М.О.Герасименко (доцент, Заслужений працівник культури України), Ю.В.Вільховий (асистент, заступник декана з виховної роботи) та студенти Л. Швець, Ю. Радченко, М. Петренко, Ю. Семенчук, П. Присяжнюк, В. Несен, С. Лисяк, О. Рудь. Керівником нового колективу став випускник історичного факультету, кандидат педагогічних наук, доцент О. А. Лавріненко [5].

У діяльності колективу виділяється два основні напрями роботи: естетичне виховання майбутніх учителів історії, правознавства, географії на основі традицій української народної культури та творче самовдосконалення учасників ансамблю. Із метою реалізації даних напрямів «Чебрець» проводить широку концертну діяльність в ПНПУ імені В.Г. Короленка та інших навчальних закладах міста й області, виконуючи українські народні та авторські пісні.

Менш ніж за п'ять років «Чебрець» став знаним у місті й області гуртом. За пропаганду української пісні, активну участь у вихованні студентської молоді на національних традиціях учасники колективу нагороджені Почесними грамотами Полтавської обласної державної адміністрації, дипломом учасника обласного огляду художньої самодіяльності, присвяченого десятій річниці незалежності України. «Чебрець» – активний учасник різноманітних факультетських та університетських заходів. Його регулярно запрошуюють на чисельні міські та обласні урочистості. Неодноразово колектив виступав на сценах обласного драмтеатру імені М. Гоголя, палацу дозвілля «Листопад», міського будинку культури тощо. Репертуар «Чебреця» складають як українські народні пісні (козацькі, ліричні, патріотичні, серед яких домінує полтавська тематика), так і твори сучасних композиторів. Загальний репертуар «Чебреця» налічує близько 80 творів. Склад колективу регулярно поповнюється студентами першого курсу. Упродовж 20 років існування школи «Чебреця» пройшло дуже багато студентів-істориків. Деякі з них (Л. Швець, М. Лихман, С. Степаненко, Н. Воронянська, О. Кульчій) стали викладачами. Солісти гурту М. Герасименко, П. Присяжнюк, Ю. Радченко, В. Несен, О. Рець, М. Лихман, С. Куць відомі далеко за межами університету і Полтави [5].

У різні роки колектив очолювали: О. А. Лавріненко (1998-2002), М. С. Савченко (2002-2004). З 2004 року «Чебрець» очолює Л. А. Співак. З 2002 року громадським директором гурту є доцент Ю. В. Вільховий. Колектив неодноразово ставав лауреатом популярних пісенних конкурсів і фестивалів «Молоді таланти Полтавщини» (Полтава, 2000), «Грими, лунай, могутня пісне» (Київ, 2003), «Барви Полтавщини» (Полтава, 2005), «Журавлиний ключ 2008» (Полтава, 2008) «Журавлиний ключ 2009» (Полтава, 2009) тощо. «Чебрець» щорічно (з 1999 року) бере участь у традиційних університетських художніх звітах «Студентська весна». За багаторічну творчу діяльність, популяризацію традицій народної культури і мистецтва у грудні 2006 року колектив отримав почесне звання «народного». Останнім часом «Чебрець» часто дає концертні програми з профорієнтаційною метою [5].

Серед нинішнього складу слід особливо відзначити О. Даниленка, А. Григорчука, О. Ілляшенка, М. Карт'янца, Д. Конька, М. Кравченка, А. Моргуна, В. Ланіна, К. Заїку, Д. Оришаку, А. Коношенка, В. Сергієнка, В. Марченка, Е. Дерюгу, М. Церюту, А. Пидасенка, Ю. Губаньова [3, с.54].

Жіночий вокальний гурт історичного факультету «Черемшина» було створено восени 2007 року. Цей колектив виник на базі жіночого пісенного квартету (дівчата були солістками гурту «Чебрець»). Це наймолодший колектив на факультеті. У своїй творчій діяльності ансамбль споріднений з гуртом «Чебрець», проте є самостійною організаційною одиницею.

Художнім керівником «Черемшини» є Л. А. Співак, а його помічником і директором ансамблю – Ю.В. Вільховий. «Черемшина» взяла участь в ряді факультетських та університетських концертів. Її репертуар складає вже близько 25 творів. Серед фундаторів варто виокремити Н. П'ятаху, В. Домненко, М. Ярьсько, А. Делендик, С. Неїжборщ, А. Закаблук, Я. Прокопенко, В. Литвин, Н. Коршак, І. Холодінову, А. Погорецьку, К. Тринчук, А. Мелконян, М. Кальник, С. Тимченко, Ж. Авраменко. Серед нинішнього складу відзначаємо В. Куценко, Ю. Остапенко, А. Коломієць, А. Гавриш, В. Ващенко, О. Гудзь, О. Одинець, Е. Арістову, І. Лазоришину, О. Єлізарову, А. Герду, А. Юрченко [3, с.54-55].

Студентський аматорський театр «Фабула» був створений на початку березня 2006 року. Художнім керівником театру є професор кафедри всесвітньої історії та методики викладання історії І. В. Цебрій. Його перший виступ відбувся 12 квітня 2006 року під час Тижня історичного факультету, коли студентам і викладачам були показані фрагменти з середньовічних драматичних творів та імпровізована сценка «Таверна Чорний баран», присвячена великому французькому поету XV століття Франсуа Війону. Упродовж 2006-2007 років активна і творча робота театру принесла нові здобутки. Представивши на Всеукраїнському конкурсі студентського театрального мистецтва «Мельпомена-2006» (Дніпропетровськ-Павлоград, 2006) трагедію Бенджаміна Джонсона «Тричі перепливти Темзу», театр одержав три відзнаки: диплом лауреата III ступеня з номінації «За кращий акторський ансамбль і режисуру», диплом I ступеня з номінації «За краще музичне оформлення драматичного твору». Актор театру Олег Федюн (студент V-го курсу) став лауреатом II ступеня з номінації «Кращий актор класичного жанру» [5].

До Тижня факультету 2007 року театром були підготовлені уривки з художніх творів історичної тематики: «Легенда про Атлантиду» (за

мотивами роману Олеся Бердника «Подвиг Вайвасвати»), «Симпозіум у царя Олександра» (за романом Івана Єфремова «Таїс Афіньська») та фрагмент з комедії Карла Гольдоні «Мірандоліна».

Останньою виставою театру стала історична драма-епопея чеського драматурга XIX століття Владислава Пандича «Нехай не зникне княжий рід», присвячена трагічним подіям чеської історії останнього року X-го століття.

Театр «Фабула» представив цю виставу в Галереї мистецтв, а також виступив з нею на Міжнародному науково-практичному семінарі «Педагогічна майстерність у дискурсі театральної творчості» (Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 29 травня 2007 року). П'єса отримала високу оцінку учасників конференції, які впродовж години спілкувалися з юними акторами, не бажаючи їх відпускати. Окрім того, на конференції з доповідями виступили студенти V-го курсу Віталій Мірошніченко та Олег Федюн [5].

На початку 2008 року театр «Фабула» брав участь у Всеукраїнському конкурсі театрального мистецтва «Золота пектораль-2008» (Полтава) студентських колективів із вищих мистецького спрямування, де увазі журі конкурсу було представлено п'єсу англійського драматурга XIX століття Джозефа Роуслі «Гастінгс» (історичні події норманського завоювання Англії, XI століття). Колектив не належав до вузів мистецького спрямування, однак отримав звання лауреатів першого ступеня серед 64 мистецьких колективів.

Завершили театральний сезон 2007-2008 н. р. п'єсою єврейського драматурга початку XX століття Б. Грумберга «Остання любов Соломона» (Ізраїльсько-іудейське царство, X століття до нашої ери), яка завоювала любов глядачів різних вікових категорій [5].

Серйозною подією в житті театру була участь у Міжнародному конкурсі театрального мистецтва «Театральні горизонти-2008» (м. Київ, листопад, 2008), куди повезли історичну драму болгарського драматурга Б. Калайкова «Хан Аспарух». Ця п'єса знайомить глядача зі складною, трагічною долею засновника Болгарської держави (681 рік) правителем, котрий прожив усього 34 роки та за короткий термін свого правління зміг об'єднати тюркських булгар зі слов'янськими родами, тричі розбити непереможну візантійську армію та побудувати на Балканах 12 міст-фортець. Театр за цю п'єсу отримав диплом II ступеня.

У вересні 2009 року в зв'язку з 240-річницею від народження І.П. Котляревського театри виступили на заходах міста з виставою «Перша любов Котляревського».

У 2013 році театр був відзначений дипломом II ступеня Міжнародного конкурсу «Театральні горизонти 2013» та дипломом II ступе-

ня за найкращий акторський дует П. Баранця та О. Лук'яненка Міжнародного конкурсу «Театральні горизонти 2013».

У 2014 році керівник театру проф. І.В. Цебрій була відзначена дипломом II ступеня за найкращу режисуру Всеукраїнського конкурсу театрального мистецтва «Слобожанська фантазія-2014» (м. Суми) та дипломом II ступеня за найкращу режисуру першого туру Всеукраїнського конкурсу театрального мистецтва «Рампа-2014» (м. Дніпропетровськ) [5].

Упродовж 12 років своєї творчої діяльності театр «Фабула» репрезентував понад 30 вистав. Серед них «Гастінгс» Джона Роуслі, «Хан Аспарух» Бориса Калайкова, «Він прийшов» Джона Бойтона Прістлі, «Постріл у Голівуді» Джудіт Макнот, «Графиня Водзинська» Жюля Дюфура, «Коли єпископу вклонявся Папа Римський» Джованні Реале, «Орфей великого Неаполя» Фрідріха Різе, «Дініш Лаврадор» Рамона Менендеса Підаля, «Нефертіті, цариця Єгипту» Арділі-і-Арділі, «І час таємницю збереже» Дуніна-Марцинкевича. «Педро Кастильський» Р. М. Підаля, «Вашингтонська історія» Елберта Карра, «Перша любов Котляревського» В. Савінова, «Доньки Олафа Хрестителя» Ю. Г. Чельгрена, «Солунські брати» Б. Калайкова, «Амадей» Пітера Шиффера, «Поет і цар» Адбулло Хайріддіні, «Арраський Горбань» Фелісьєна Марсо, «Прованська казка» О. Лук'яненка (за мотивами «Доньки короля Рене» Генріка Герца), «Я прийшов вас знищити» Г. Т. Фармана [3, с.56].

Серед нагород театру останніх років – диплом I ступеня за найкращий акторський ансамбль Міжнародного конкурсу «Театральні горизонти 2016» (Київ), Диплом III ступеня за найкращий акторський дует О. Лук'яненка та О. Бондарека Всеукраїнського конкурсу професійних театральних колективів «Слобожанська фантазія-2016» (Суми), Диплом II ступеня за найкращий акторський колектив Всеукраїнського конкурсу професійних театральних колективів «Слобожанська фантазія-2016» (Суми), Гран-прі Міжнародного конкурсу «Фестивальний марафон-2016» (Дніпро), диплом в номінації «За залучення до українського театру нового драматичного репертуару у Всеукраїнському конкурсі «День театру» (м. Київ).

Театр «Фабула» – своєрідний, специфічний майданчик, через який пройшла значна кількість студентів, викладачів, школярів, які зробили свій вклад у підтримку горіння цього «прометеєвого вогню», що зігріває душі глядачам, які є постійною аудиторією «Фабули» [3, с.56-57].

Однак не лише у пісенно-фольклорних та театральних колективах студенти факультету можуть реалізувати свій творчий потенціал. Однією з форм самореалізації студентів факультету є участь у загальноуніверситетських та факультетських кубках з КВН.

Кубок історичного факультету з КВН став уже традиційним заходом, адже проводиться з 2010 року. Першими його володарями стала команда I курсу «Трутні» (капітан – Д. Іванішин); у 2011-2014 рр. володарем перехідного кубку була команда «Кип'яток» (капітан – С. Мошенко); у 2015 р. кубок завоювала команда «Козацька рада» (капітан – М. Марочканич); у 2016 р. – команда «Спасі ба, що не ПТУ» (капітан – Д. Конько).

Чинним переможцем кубку історичного факультету з КВН є команда «Вендета» у складі студентів III курсу М. Погрібняка, Р. Бови, В. Довгаля, М. Чернецького та студентів II курсу А. Моргуна та А. Авраменка. «Вендета» також має у своєму доробку II місце на кубку ректора з КВН 2017 року та звання II віце-чемпіона на кубку ректора з КВН 2018 року. Візитівкою даної команди є те, що це перша в історії Університету студентсько-викладацька команда, адже у її складі під час кубків ректора виступає заступник декана факультету Я. Є. Блоха (кращий актор кубка ректора з КВН 2017 року). Це зайвий раз підтверджує факт, що на факультеті сформувалася справжня студентсько-викладацька корпорація і викладачі факультету усіяло заохочують студентів розкривати власні таланти [3, с.56].

У 2016 р. шляхом об'єднання команд «Козацька рада» та «Кип'яток» була створена творча група «Старий корпус», до якої увійшли С. Мошенко (випускник історичного факультету), Д. Іванішин (нині – аспірант кафедри філософії), М. Марочканич та О. Голіздра (нині – магістранти історичного факультету), М. Швець. Метою її створення була популяризація Канівського руху як на факультеті, так і в межах університету.

Серед досягнень творчої групи «Старий корпус» – участь у Зимовому кубку Першої Полтавської ліги КВН (грудень 2016 р.), фестивалях КВН серед закладів вищої освіти м. Полтави на кубок міського голови 2017 та 2018 рр. (де вибороли диплом за кращу привітку), Всеукраїнському гумористичному фестивалі «Big Humor Show» (1 квітня 2018 р., м. Кривий Ріг).

Відрядно, що наші веселі та кмітливі студенти постійно входять до кола команд, серед яких журі обирає переможця, адже майбутні педагоги завойовують серця глядачів інтелектуальним гумором та літературною українською мовою, як і личить еліті. Тому з гордістю можемо стверджувати, що на факультеті навчаються не лише найрозумніші, а й найвеселіші та найкмітливіші студенти [3, с.56-57].

Займаються викладачі факультету і розвитком інтелектуальних здібностей студентів. Так, у 2012 році доцент кафедри філософії Я.Є. Блоха став ініціатором створення команди «Вендета», яка в турнірі

серед команд закладів вищої освіти м. Полтава з інтелектуальної гри «Брейн-ринг» у 2012 р. виборолла ІІ, у 2013 р. – І місце. До складу команди увійшли студенти Юрій Калініченко, Віталій Глухота та Віталій Демочко (група Г-34), магістрант Андрій Сапронов, а також аспірант кафедри філософії Тимур Литвин. Гідно несли та підтверджували почесне звання «чемпіон міста» М. Коваленко, М. Сахно, О. Ващенко, С. Жуков.

Нинішній склад команди (магістранти Б. Городницький, Д. Лобода, Т. Татаріна та студенти М. Погрібняк, Р. Бова, М. Максимовський) у 2016 р. зайняв ІІ місце, у 2017-2018 н.р. два перші місця серед команд закладів вищої освіти, підтвердивши звання найрозумніших у місті.

Загалом за 7 років «Вендета» має 4 титули «чемпіон міста» та 2 других місця, що зайвий раз підтверджує високий інтелектуальний потенціал студентів факультету [3, с.58].

Серед досить різноманітних форм виховної роботи у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка однією з найочікуваніших, найнасиченіших і найулюбленіших студентами є Тижні факультетів. Оскільки Тижні факультетів належать до традиційних в університеті заходів, склалися вже випробувані та перевірені часом форми роботи, що віддзеркалюють обличчя кожного факультету.

Починаючи з 1999-2000 н. р., до програми Тижня факультету роблять свій оригінальний внесок п'ятикурсники, які започаткували традицію своєрідного останнього дзвінка. Це проходить у вигляді розважального шоу «За сто днів до наказу» (приблизно стільки часу до випускного вечора залишається у п'ятикурсників на час проведення Тижня факультету) [5].

Гала-концерт «Зірки істфаку», традиційно завершуючи культурну програму Тижня факультету, проводиться у формі традиційного звіту студентської самодіяльності і, водночас, вручення нагород у багатьох номінаціях, перелік яких щорічно оновлюється. На цих урочистих зібраннях вручаються почесні грамоти студентам, які досягли істотних здобутків у номінаціях: «За громадську роботу на факультеті», «За наукові досягнення», «За спортивні досягнення», «За популяризацію традицій народної творчості, культури і мистецтва», «За успіхи у навчанні», «Конкурс на найкращу кімнату в гуртожитку» тощо.

Розважальні програми становлять важливу, але далеко не єдину частину запланованих заходів. На високому рівні, за активної участі студентів проходять фахові змагання першокурсників з географії та всесвітньої історії («Брейн-ринг»), історії України («Перший мільйон»), засідання студентського наукового гуртка, на якому в обгово-

ренні проблем беруть участь не лише студенти, але й викладачі, аспіранти, докторанти факультету. Останній день Тижня факультету традиційно проводиться як День науки і відзначається презентацією збірки студентських наукових робіт та проведенням студентської наукової конференції [5].

До традиційних заходів Тижня можна віднести також щорічні виставки-конкурси виготовленої студентами наочності «Майбутні вчителі – школі», експозицію живописних творів студентів та викладачів, виставки «Світ наших захоплень». Все більше закоханих у поезію істориків збирає започаткована на факультеті «Поетична світлиця», в якій і студенти, і викладачі читають та обговорюють власні вірші.

Належним чином налагоджена на факультеті волонтерська й соціальна робота студентів, скоординована обласними, міськими та університетськими центрами «Волонтер року», «Світло надії», «Акорд», «Рука допомоги» та інших. У рамках цих акцій студенти-історики брали участь у ряді традиційних заходів:

1. За підтримки Товариства Червоного хреста України, у рамках волонтерської акції «Від серця до серця» та «З вірою в серці» двічі на рік студенти факультету здають донорську кров й активно долучаються до благодійних пробігів.

2. Акція «Діти – Дітям», флеш-моби «Подаруй щастя дитині», «Зроби світ кольоровим» та численні благодійні студентські ярмарки дозволяють збирати речі та кошти для дітей-сиріт, безхатченків, малозабезпечених сімей і пацієнтів онкогематологічного відділення міської клінічної лікарні.

3. Щорічні екологічні проекти «Охорона водоймищ Полтави», «Зроби Україну чистою» дозволяють щовесни облаштовували не лише територію прилеглу до університету, а й місто.

Зокрема, зусиллями студентів прибираються площа Співочого поля Марусі Чурай, Алея журналістів, а також музей В.Г. Короленка.

Паралельно із студентською громадською діяльністю активну участь у профспілковій, волонтерській та соціальній роботі беруть викладачі історичного факультету. Вони активно долучаються до багатьох громадських ініціатив, як на загальнодержавному, так і на місцевому рівнях. Більшість із них є авторами соціальних проектів, співorganizаторами благодійних акцій, учасниками різних спортивних змагань, виступів на багатьох телерадіопрограмах компанії «Лтава», однодумцями у масовій, виховній і організаторській роботі студентства тощо [5].

Популярними є колективні перегляди спектаклів у Полтавському обласному музично-драматичному театрі імені М. В. Гоголя. Кожне

відвідування театру з вдячністю сприймається студентами, особливо активно – першокурсниками. Як певне досягнення, зазначимо, що вже впродовж 5-6 років на факультеті сформувався і поступово зростає осередок шанувальників класичної музики, для яких влаштовуються спільні відвідування виступів як філармонійних концертів, так і симфонічного оркестру.

Викладачі факультету ведуть також потужну профорієнтаційну роботу. Окрім традиційних форм підвищення інтересу молоді до факультету та університету, у квітні 2017 року на факультеті відбувся захід нового формату «Дефіле істфаківців» – майбутнім фахівцям» (ведучі – доцент кафедри філософії Я. Є. Блоха та доцент кафедри правознавства Т. В. Жалій, студекан історичного факультету Дмитро Лобода та культторг історичного факультету Тетяна Татарина; координатор – доц. Т.В. Жалій), спрямований на залучення учнівської молоді до нашого університету шляхом презентації досягнень випускників історичного факультету різних років, демонстрацію універсальності підготовки студентів нашого навчального закладу. У заході взяли участь 270 учнів 10-11 класів освітніх установ міста й області.

Гостями заходу стали видатні випускники історичного факультету: викладачі ПНПУ імені В. Г. Короленка, учителі шкіл міста та області (ректор Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені М. В. Остроградського В. В. Зелюк, методист ПОШПО І. О. Міщенко, методист відділу освіти Полтавського району Л. М. Осадча, викладач Полтавського багатoproфільного ліцею № 1 Е. Г. Фісун), представники міської влади (перший заступник голови Полтавської ОДА Р. І. Товстий, заступник голови Полтавської обласної ради А. М. Ханко, депутат Полтавської обласної ради, голова комісії обласної ради з питань освіти, науки і культури, проректор з наукової роботи ПНПУ С. М. Шевчук, директор КП «Полтавафарм», депутат Полтавської обласної ради В. Г. Прядко), радіо та телебачення (в. о. директора філії НТКУ «Полтавська регіональна дирекція «Лтава» А. В. Мішин, головний редактор телеканалу «РТ-Полтава» О. Б. Юровська, відомі медійники С. Блавацький, О. Гладченко, В. Волощенко), представники правоохоронних органів (начальник відділу комунікацій ГУНП в Полтавській області Ю. В. Сулаєв та , інспектор 1-ї роти батальйону Управління патрульної поліції в м. Полтава Департаменту патрульної поліції А. В. Сергієнко), які розповіли абітурієнтам про секрети свого успіху, зауваживши, що чималу роль у їх становленні відіграв саме рідний факультет.

Наприкінці зустрічі декан факультету П. А. Кравченко та представники кафедр Л. Л. Бабенко (завідувач кафедри історії України),

Б. В. Год (завідувач кафедри всесвітньої історії та методики викладання історії), К. Б. Пивоварська (завідувач кафедри правознавства), Н. І. Головіна, (завідувач кафедри філософії), Л. П. Вішнікіна (завідувач кафедри географії та краєзнавства) розповіли про привабливість усіх спеціальностей історичного факультету та його спеціалізацій, запросили абітурієнтів приєднуватися до родини історичного факультету [3, с.60-61]

Таким чином, навіть оглядова характеристика виховних та профорієнтаційних заходів на історичному факультеті переконує у їх високій ефективності, перспективності з огляду на різноманітність, різновекторність засобів виховного впливу на студентів, відсутність регламентації, гнучкість, динамізм, потенціал оновлення й удосконалення.

Студентське самоврядування на факультеті

Невід'ємною частиною життя історичного факультету було і залишається студентське самоврядування. У різні часи існування істфаку воно виконувало різні функції, від партійно-ідеологічного функціонування до виразника і захисника прав та інтересів студентства.

Зі здобуттям Україною незалежності радянські офіційні молодіжні об'єднання зазнали краху, адже в умовах скасування всіх ідеологічних догм потреба у комсомолі зникла. Водночас, залишилися такі питання організації дозвілля і позанавчальної діяльності на факультеті, які неможливо було вирішити лише адміністративним шляхом. Самоорганізація студентства у поєднанні з ініціативами деканату упровадження елементів самоврядування призвела до створення інститутів студентських деканатів, які склалися, фактично, з трьох осіб: студентського декана, культорга і старости гуртожитку. Не важко визначити їхні функції, які, переважно, лежали в площині культурно-масових заходів у стінах першого навчального корпусу і гуртожитку №1. У цей час ще частково зберігалися директивні методи керівництва студентством факультету, тому говорити про автономію самоврядування можна було лише з певними обмовками. Проте, це не завадило самоврядцям згенерувати такі традиційні концертні проекти, як «Знайомство з першим курсом», «Екватор», «Сто днів до наказу» тощо. Саме тоді засяяли такі «зірки» істфаку, як Жалій (Нагорна) Тамара Віталіївна (культорг), Воронянська Наталія Олександрівна (культорг), Блоха Ярослав Євгенійович (студдекан) [3, с.61]

Найбільшого піднесення самоврядування даного періоду досягло за період перебування на посаді студентського декана факультету Я. Блохи, адже вперше у 2005-2007 роках саме студентський історичного факультету став членом Полтавської обласної студентської ради

при голові Полтавської обласної державної адміністрації (2005-2006), членом Всеукраїнської студентської ради (2005-2006), членом обласного студентського наукового товариства (2007) та головою Тимчасової робочої групи для створення загальноуніверситетського органу студентського самоврядування у Полтавському державному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка (2007) [3, с.61-62]

У 2006 році на факультеті було створене студентське наукове товариство (СНТ), яке очолив студент III курсу О. Лук'яненко. У своїй діяльності СНТ керувалося статутом, який було прийнято 26 вересня 2006 року. Згідно з цим статутом метою діяльності товариства було сприяння розвитку культурного, наукового та духовного життя краю на основі загальнолюдських та специфічно українських цінностей, вироблених протягом століть історичного розвитку.

Головними завданнями СНТ були:

- дослідження матеріальної та духовної культури людства в цілому і в Україні зокрема;
- сприяння активізації науково-пошукової діяльності молоді;
- проведення роз'яснювальних, освітніх та інших заходів серед молоді, учнів навчальних закладів області;
- сприяння утвердженню шани та розуміння специфічних українських національних звичаїв, традицій, образів, предметів матеріальної та духовної культури;
- допомога в розвитку талантів та творчих здібностей людини;
- сприяння формуванню позитивного, гуманістичного, екологічного світогляду молоді.

Однак основною метою діяльності СНТ було виявлення здібних і творчо мислячих студентів, їх залучення до наукової діяльності. Ініціатива студентів та підтримка з боку деканату і кафедр були двома детермінуючими факторами становлення СНТ як якісно нової, власне студентської самоврядної структури.

Робота СНТ здійснювалася по секціям, які координували наукову роботу студентів: історії освіти і науки, середньовічної історії України, нової та новітньої історії України, історії держави і права України, історії географії, географії України, краєзнавства, етнології, релігії та суспільствознавства.

Створення СНТ значно активізувало наукову роботу студентів факультету. Орган студентського самоврядування виступив ініціатором проведення 23 листопада 2006 року I студентської науково-практичної конференції «Людство і освіта», у роботі якої взяли участь 23 студенти. Після створення на факультеті студентської ради СНТ трансформувалося в її науковий сектор [3, с.62].

Завдяки досягненням Я. Блохи та О. Лук'яненка восени 2007 року студентське самоврядування факультету набрало якісно більших обертів, коли розпочався його новий етап життєпису, який триває і нині – інституційний. Зі створенням в університеті централізованої студентської ради, одночасно запрацювала студентська рада історичного факультету. Нове тисячоліття, з його безліччю соціально-економічних викликів, вимагало органів студентського самоврядування нової генерації і ним стала саме студентська рада, яка тепер складалася з семи секторів: навчальний, науковий, волонтерський, спортивний, культурно-масовий, побутовий та інформаційний. Завдання стояли нелегкі: стати незалежними, відійти від лише культурно-масової діяльності, працювати не «над» студентами, а «поруч», тобто висловлювати їхні інтереси, а не навпаки. Першою головою (студдеканом) студентської ради факультету стала Анастасія Ермолаєва (Момот). Після неї стали на чолі оновленого самоврядування судилося Яні Руденок (2011-2013), Мирославі Сахно (Костенко) (2014-2015), Анжелі Короткій (2015-2016). Поряд з ними варто назвати культурів Ігоря Ляскала та Валерія Булика, голів побутового сектору: Сергія Ляшука, Андрія Костенка, Станіслава Коряка [3, с.62-63]

У 2016 році було перегорнуто чергову сторінку часопису студентського самоврядування факультету. Криза гуманітарної науки та реформування системи вищої освіти вимагало реорганізації ОСС факультету. В Університеті склалася ситуація, коли центральна студентська рада стала відірваною від проблем факультетів, необхідності проведення більш якісної та системної роботи «на місцях». З обранням весною 2016 року головою студентської ради факультету Лободи Дмитра, переселенця з окупованого російсько-терористичними військами м. Алчевська Луганської області, така «перебудова» розпочалася. Працюючи разом із командою однодумців, ініціативною групою «Студентський конгрес історичного факультету – СКІФ», ним було проведено ребрендинг ОСС: назву «студентська рада» 14 вересня 2016 року було змінено на «Історичний студентський сенат» (ІСС), затверджено гімн ІСС «Наш істфак!», у ході конкурсу студентських робіт затверджено емблему ІСС. Поряд з Дмитром пліч-о-пліч працювали культурів Тетяна Татаріна і Максим Погрібняк, старости гуртожитку Тарас Опришко і Владислав Парнюк, голови волонтерського сектору Євгеній Калашник і Андрій Моргун, голови спортивного сектору Валентин Ворошило та Богдан Шуліка, голови інформаційного сектору Аліна Рябокінь та Ростислав Кисіль, голова наукового сектору Олег Остапенко.

Апогеєм цього процесу стало прийняття власного Положення про роботу студентського самоврядування на історичному факульте-

ті ПНПУ імені В. Г. Короленка, яке юридично закріпило незалежний статус Історичного студентського сенату не лише в межах факультету, а й університету.

При цьому варто відзначити, що самоврядці історичного факультету завжди брали активну участь у роботі студентської ради університету, стояли в одному ряді з її фундаторами, очолювали студентські об'єднання полтавського регіону і України загалом. Згадуючи імена, не можна оминати увагою Андрія Костенка, Валерія Булика, Андрія Волошина тощо. У 2018 році головою студентської ради ПНПУ імені В. Г. Короленка і керівником відокремленого підрозділу Української асоціації студентів у Полтавській області, найстаршої студентської правозахисної організації в Україні, став студентський декан історичного факультету Лобода Дмитро [3, с.63]

Розмаїття проєктів, народжених студентськими ініціативами на факультеті та в університеті, важко недооцінити. Студентське самоврядування стало не просто «містком» між адміністрацією і студентом, воно ще й стало плацдармом для особистісного і кар'єрного зростання, справжньої школою молодого лідера ХХІ століття.

Література

1. Історичний факультет Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка: історія і сучасність. 2-е видання, перероблене й доповнене. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2014. – 132 с.

2. Кравченко П. А. З минулого і сьогодення історичного факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка *Філософські обрії*. 2014. № 32. С. 175-205. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/FiloFilo_2014_32_19

3. Кравченко П.А. Сучасний історичний факультет. *Історичний факультет Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка: збірник матеріалів і бібліографічні покажчики*. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2018. – С.41-63.

4. Кравченко П., Блоха Я. Історія та сучасне освітньо-наукове середовище історичного факультету ПНПУ імені В. Г. Короленка. *Рідний край. Альманах Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка*. 2018. №2(39). – С. 95-106.

5. Кравченко П.А., Блоха Я. Є. З минулого і сьогодення історичного факультету. *Філософські обрії*. 2015. № 33. С. 157-183. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/FiloFilo_2015_33_17

6. Кравченко П. А., Блоха Я. Є. Кафедра філософії Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка: історія і сучасність. *Філософські обрії*. 2014. Вип. 31. С. 167-185. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Filo_2014_31_18

7. Петро Анатолійович Кравченко: біобібліографічний покажчик: до 60-річчя від дня народження / упор. М. І. Степаненко, Л. М. Кравченко,

Я. С. Блоха; Полтав. нац. пед. ун-т імені В.Г. Короленка. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2013. 204 с. : 8 іл. (Серія «Науковці університету»). URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/1746>

1. Istory`chny`j fakul`tet Poltavs`kogo nacional`nogo pedagogichnogo univ`ersy`tetu imeni V. G. Korolenka: istoriya i suchasnist`. 2-e vy`dannya, pereroblene j dopovnene. Poltava :PNPU imeni V. G. Korolenka, 2014. – 132 s.

2. Kravchenko P. A. Z my`nulogo i s`ogodennya istory`chnogo fakul`tetu Poltavs`kogo nacional`nogo pedagogichnogo univ`ersy`tetu imeni V. G. Korolenka *Filosofs`ki obriyi*. 2014. # 32. S. 175-205. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Filo-Filo_2014_32_19

3. Kravchenko P.A. Suchasny`j istory`chny`j fakul`tet. Istory`chny`j fakul`tet Poltavs`kogo nacional`nogo pedagogichnogo univ`ersy`tetu imeni V. G. Korolenka: zbirny`k materialiv i bibliografichni pokazhchy`ky`. Poltava: PNPU imeni V. G. Korolenka, 2018. – S.41-63.

4. Kravchenko P.A., Bloxa Ya. Ye. Z my`nulogo i s`ogodennya istory`chnogo fakul`tetu. *Filosofs`ki obriyi*. 2015. # 33. S. 157-183. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/FiloFilo_2015_33_17

5. Kravchenko P., Bloxa Ya. Istoriya ta suchasne osvitr`o-naukove seredovy`shhe istory`chnogo fakul`tetu PNPU imeni V. G. Korolenka. Ridny`j kraj. Al`manax Poltavs`kogo nacional`nogo pedagogichnogo univ`ersy`tetu imeni V.G.Korolenka. 2018. #2(39). – S. 95-106.

6. Kravchenko P. A., Bloxa Ya. Ye. Kafedra filosofiyi Poltavs`kogo nacional`nogo pedagogichnogo univ`ersy`tetu imeni V. G. Korolenka: istoriya i suchasnist`/ *Filosofs`ki obriyi*. 2014. Vy`p. 31. S. 167-185. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Filo_2014_31_18

7. Petro Anatolijovy`ch Kravchenko: biobibliografichny`j pokazhchy`k: do 60-richchya vid dnya narodzhennya / upor. M. I. Stepanenko, L. M. Kravchenko, Ya. Ye. Bloxa; Poltav. nacz. ped. un-t imeni V.G. Korolenka. Poltava: PNPU imeni V. G. Korolenka, 2013. 204 s. : 8 il. (Seriya «Naukovci univ`ersy`tetu»). URL : <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/1746>

Kravchenko P. A., Blokha Ya. Ye.

HISTORICAL FACULTY AT THE TURN OF THE CENTURY (TO 100 YEARS FROM THE DAY OF FOUNDATION)

In the article highlights the major milestones of the history of the historical faculty of Poltava V.G. Korolenko National (State) Pedagogical University (Institute).

Established forms of scientific work such as participation in All-Ukrainian Olympiads and contests-protections of student`s scientific works on history, geography, jurisprudence, philosophy and religious studies, as well as conducting traditional student conferences are revealed.

The means of aesthetic education of students are as follows: their participation in collectives of amateur performances: university – folk choir “Kalina”, faculty

– song-folklore group “Chebrecz’”, song-folklore group “Cheremshina”, vocal ensemble “Thousand years of music”, historical the drama theater “Fabula”, teams of KVN and intellectual game Brain-ring.

The process of formation of student self-government, which was and remains a part of the life of the faculty, was analyzed.

Established that in the late XX – early XXI century, the historical became one of the leading university staff in its teaching staff, innovative forms of education and educational process.

Key words: *faculty, department, university, scientific school, dissertation, monograph, manual, conference.*

Надійшла до редакції 20.11.2018 р.